

[boek] Ontzagwekkende jazztrip door de Verenigde Staten

JAMMEN IN EEN ZWEMBROEK

In 1960 reisden fotograaf William Claxton en publicist Joachim E. Berendt door de VS, op zoek naar jazz. Het leverde een van de meest liefdevolle jazzboeken op, dat – in een nieuwe uitgave – ver weg blijft van de clichés die nog altijd over jazz bestaan.

Door KOEN SCHOUTEN

De allereerste foto in *Jazz Life* is van een marching band in een rustige straat in New Orleans. Mannen met witte petten en blaasinstrumenten lopen het beeld binnen. Drie kinderen hobbelen voor de band uit, eentje kijkt om naar de muzikanten. In zijn ogen zie je het: dat gevoel van opwinding, spanning en bewondering voor de muziek en degenen die hem spelen. Die ultieme verrukking, die iedereen kent die van muziek houdt. Wanneer je door *Jazz Life* bladert, komt er geen einde aan dat gevoel.

In het najaar van 1959 werd de Amerikaanse fotograaf William Claxton gebeld door de Duitse jazzfanaat en publicist Joachim E. Berendt. Of hij samen een reis wilde maken door de Verenigde Staten, op zoek naar jazz. De Duitser kende Claxton van zijn foto's in tijdschriften en op platenhoezen – zoals die met Sonny Rollins als cowboy op *Way Out West* – en hij leek hem wel een geschikt figuur.

In het voorjaar en de zomer van 1960 reisden Berendt en Claxton vier maanden lang door Amerika. In een gehuurde '59 Chevrolet Impala – met vleugels en torpedolampen – deden ze alle belangrijke jazzsteden aan om zoveel mogelijk mensen van betekenis te fotograferen en te interviewen. Hun verslag werd het jaar daarop in boekvorm gepubliceerd. Het was decennia

lang een obscur collectors item.

Nu is er een nieuwe uitgave. Een die in omvang en kwaliteit niet alleen alle jazzboeken overtreft, maar ook de meeste fotoboeken. Het is vuistdik, loodzwaar en beslaat opengeslagen een oppervlakte van zestig bij veertig centimeter. Uitgeverij Taschen brengt dit boek voor hondervijftig euro, spotgoedkoop voor zo'n meesterwerk.

Claxton en Berendt begonnen hun reis in New York, om vervolgens onder meer Memphis, St. Louis, New Orleans, Kansas City, Chicago en Detroit aan te doen. Daarna was het Los Angeles, San Francisco en Las Vegas om weer te eindigen op het Newport Jazz Festival in New York. Tijdens hun trip hebben ze een ontzagwekkende hoeveelheid jazzmusici ontmoet. Vrijwel iedereen die wat in de jazz betekende, staat in het boek. Dat gaat van dixielandhelden tot avant-garde musici.

Heel veel mensen ontmoeten en daar honderden foto's van maken is één ding, maar de beelden van Claxton zijn ook nog eens bijzonder sprekend en fijnzinnig van compositie. Er zitten portretten bij, actiefoto's en snapshots op onverwachte momenten, waarvan vele royaal over twee pagina's zijn afgedrukt. Steeds lijkt het moment van klikken perfect gekozen. Zoals met de pianist Thelonious Monk die in een leeg theater achter de vleugel zit. De enige toe-

hoorder is de schoonmaker. Hij is midden in zijn veegwerkzaamheden gestopt en kijkt vanuit de zaal luisterend naar Monk op het podium. Of die zichtbaar intens spelende musici waarbij je op de achtergrond net twee ogen door de kier van een deur ziet meegluren.

De standaard jazzfoto toont een zwarte muzikant in een donkere, rokerige omgeving met een serieuzе blik in de ogen. De foto's in *Jazz*

Life ontcrachten dat clichématige beeld volledig. Ook Claxton heeft dergelijke plaatjes gemaakt, maar het grootste deel van zijn foto's zijn vrolijk, jeugdig en zonnig. Het stikt van de lachende en levenslustige musici in het boek. Claxton fotografeerde veel buiten en hij gebruikte geregeld kleurenfilm, wat voor die tijd bijzonder was. Het heeft een heel andere sfeer om musici in kleurige pakken onder palmbomen te zien staan. Of jammen in zwembroek op een feestje in Hollywood.

Het maakt de musici echt. Claxton weet het sympathiekste in hen naar boven te halen en zorgt dat je heel dichtbij komt.

Even menselijk en verhelderend zijn de in het Engels, Duits en Frans afgedrukte essays van Joachim E. Berendt, die de jazzscene uit die tijd min of meer per stad behandelen. Hij had precies door wie de belangrijkste musici waren. Als buitenlander had hij een onbevooroordeelde blik die toen al friser was dan die van veel jazzjournalisten nu. Hij behandelt zwarte en blanke musici gelijk en hij weet van de verschillende facetten van jazz op begrijpelijke toon haarfijn de essentie te benoemen. Er bestaat geen liefdevoller boek over jazz. ■

William Claxton & Joachim E. Berendt: *Jazz Life*. Taschen; € 150,-; ISBN 3822830666.

CLAXTON HAALT SYMPATHIEKSTE IN JAZZMUSICI NAAR BOVEN.